

एवंदेहादेर्मिथ्यात्मत्वमुक्त्वा तद्धेतूनां क्षित्यादीनामपिमिथ्यात्वमाह धारयंतीति धातवो महाभूतानि तन्मात्रैः सूक्ष्मैरवयवैर्विनानस्युः अवयवित्वात्तेषामपि तर्ह्यवयवः सत्यइति चेत्तत्राह उक्तप्रकारेणावयविन्यसति अवयवोऽप्यंततोऽसन्नेव स्यात् अवयविप्रतीत्यन्यथानुपपत्तिविना तत्सद्भावे प्रमाणाभावादित्यर्थः तदुक्तं पंचमस्कंधे एवं निरुक्तं क्षितिशब्दवृत्तमित्यादि ॥ ६० ॥ ननु अवयविनोऽभावे आगमापायिषु बाल्यादिषु सोऽयं देवदत्तइति प्रत्यभिज्ञानं न स्यात् तदुक्तं भट्टैः आविर्भावतिरोभावधर्मकेष्वनपायियत् तद्धर्मीति तत्राह स्यादिति वस्तुनः परमात्मनो विकल्पे भेदे असति यद्वा वस्तुनोऽविकल्पे सति पूर्वपूर्वरोपसादृश्यात् स एवेति भ्रमः स्यात् सच तावदेव यावदविद्यानिवृत्तिः ननु सर्वमिथ्यात्वेशास्त्रस्य विधिनिषेधकता कथं तत्राह स्वप्नमध्ये जाग्रत्स्वापव्यवस्थायथेति ॥ ६१ ॥ इदानीमुक्तमेवाद्वैतं भावनात्रयोपदेशेन दृढीकरोति भावाद्वैतमिति चतुर्भिः वर्तयन्नालोचयन् स्वानुभूत्या

धातवोऽवयवित्वाच्च तन्मात्रावयवैर्विना ॥ नस्युर्ह्यसत्यवयविन्यसन्नवयवोऽततः ॥ ६० ॥ यत्सादृश्यभ्रमस्तावद्विकल्पे सति वस्तुनः ॥ जाग्रत्स्वापौ यथा स्वप्ने तथा विधिनिषेधता ॥ ६१ ॥ भावाद्वैतं क्रियाद्वैतं द्रव्याद्वैतं तथात्मनः ॥ वर्तयन्स्वानुभूत्येह त्रीन्स्वप्नान्धुनुते मुनिः ॥ ६२ ॥ कार्यकारणवस्त्वैक्यमर्शनं पटतंतुवत् ॥ अवस्तुत्वाद्विकल्पस्य भावाद्वैतं तदुच्यते ॥ ६३ ॥ यद्ब्रह्मणि परे साक्षात्सर्वकर्मसमर्पणम् ॥ मनोवाकृतनुभिः पार्थक्रियाद्वैतं तदुच्यते ॥ ६४ ॥ आत्मजायासुतादीनामन्येषां सर्वदेहिनाम् ॥ यत्स्वार्थकामयोरैक्यं द्रव्याद्वैतं तदुच्यते ॥ ६५ ॥ यद्यस्य वाऽनिषिद्धं स्याद्येन यत्र यतो नृप ॥ स तेने हेतु कर्माणि नरो नान्यैरनापदि ॥ ६६ ॥

आत्मतत्त्वानुभवेन त्रीन् जाग्रदादीन् त्रय आवस्थास्त्रयः स्वप्ना इति श्रुतेः यद्वा वस्तुभेदबुद्धिरेकः स्वप्नः ततस्तत्तदधिकारभेदेन कर्मभेदबुद्धिः द्वितीयः ततो मत्कर्मसाधितमेतत्फलं ममैव भोग्यमिति तृतीयः तान् धुनुते निवर्तयति ॥ ६२ ॥ कार्यकारणयोर्वस्त्वैक्यस्य मर्शनमालोचनम् तंतुरेव न पटइति ॥ ६३ ॥ मनोवाकृतनुभिः कृतानां कर्मणां समर्पणं तैः समर्पणमिति वा उद्देश्यफलभेदो हि क्रियाभेदे हेतुः ईश्वरार्पणे च तदभावात् क्रियाणामद्वैतम् ॥ ६४ ॥ आत्मनः स्वस्य जायादीनां च स्वार्थश्च कामश्च तयोः देहादीनां पंचभूतात्मकत्वेन भोक्तुश्च परमात्मत्वेनाभेदालोचनेनार्थकामयोर्यदेक्यदर्शनमित्यर्थः ॥ ६५ ॥ उक्तानां श्रमधर्मान् संक्षिप्याह यदिति यत्द्रव्यम् येनोपायेन यतः सकाशात् ॥ ६६ ॥